

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Pavlihov dvboj z Brdavsčim

Pavliha pa ni odšel še tisti večer. Med graščakovimi vojaki je bil eden po imenu Brdavsč, ki se je kaj rad hrustil in bahal. Z njim je prišel Pavliha večkrat navskriž, za zadnji večer pa sklene, da mu eno zagode.

Za Brdavsčica je Pavliha vedel, da rad potegne žganjico, vedel pa je tudi, kam spravlja svojo čutaro. Do té se je tedaj splazil, jo oprijel in nastavil ter lokal in lokal, dokler mu ni ostala prazna v roki. Prav ti sti hip, ko hoče vrniti čutaro na svoje mesto, pride Brdavsč in vidi, kaj je napravil Pavliha.

»Zmikavt,« zarohni nanj, »kaj si napravil z mojo žganjico?«

»Izpil sem jo,« odvrne Pavliha; »zakaj mislim, da kar je med voja ki moje, je tudi tvoje. Tako pa je bila tvoja slivovka tudi moja žga njica.«

»Za to se jutri sprimeva,« dé Br davsč. »Sesekljam te na drobne kose.«

»Sesekljava se,« ga zavrne Pav liha. Nakar se domenita, da se dru go jutro spopadeta za gradom. Br davs določi za bojno orožje koni časte meče, Pavliha pa si izgovori namesto meča palico.

»Naj bo po tvojem,« pristane Br davsč. Domenita se še zastran ob leke in da se bosta borila peš in do smrti, če bo tako prav zmago valcu.

Na vse zgodaj se protivnika po javita na borišču. Brdavsč oblečen kakor se spodobi vojščaku, s šle mom na glavi in v železnem oklepu ter z dolgim bodalom v rokah, Pav liha pa si je posadil na glavo nor čevsko kapo s kraguljci ter držal v rokah dolgo prekljo, ki ji je na konec navezal sirkovo omelce. Vsi, ki ga vidijo, se mu smejejo, le Br davsč ga oholo gleda ter prezirlji vo čaka, kako se mu postavi tak tekmeč.

»Ho, ho!« se mu zasmije Pavli ha. »Kaj se držiš tako mrko, kakor da te črviči v črevih po žganjici, ki sem ti jo včeraj izpil.«

»Zadnjo si izpil,« mu preseče Br davsč, »zakaj danes ti razkoljem bučo in vsi bomo videli, da imaš v nji otrobe namesto možgan.«

Tako sta se prijazno obdelavala z jezikom, dokler ni Brdavsč presedlo, da navali z mečem nad Pavliho. Ta ga prestreza s svojim metliščem, beži pred njim naprej, nazaj, na desno in levo, kaže svo jemu nasprotniku jezik ter se mu pači na vse nemile načine. Brdav siču že pohaja sapa, a vseeno še se ka in udriha po zraku, kakor bi zbesnel. Ko ga začuti Pavliha blizu sebe, se okrene in ga upili z metlo pod nosom in prek oči. Brdavsč iz gubi tla pod nogami in telebne na zemljo kakor je dolg in širok, Pav liha se zakadi zdaj nanj, ga neus miljeno obdeluje z omelcem ter kliče:

»Kako si dejal, da se bova bori-la? Do smrti — a — če bo tako prav zmagovalcu. Prôsi zdaj za mi-lost, če ne ti dam požreti ta sirek, vamp vampasti, ki misliš, da moraš pogoltniti vse sam.«

Brdavsič dvigne roke ter prosi tako milosti, vsi pa, ki stojе okoli, se smejejo in hvalijo Pavliho, ki je tako ukrotil hrustavega bahača.

**O slikah, ki jih morejo videti
samo plemenitniki, ne pa tudi
navadni zemljani**

Pavliha, ki je poznal zdaj tudi grajske navade in običaje, se napoti naravnost do deželnega kneza. Na stopnicah knežje palače sta stala dva častnika v svetlih oklepih. Ko hoče Pavliha mimo, ga ustavita: »Kam hočeš, sestradani romar?«

»Zares sem hudo lačen,« odvrne Pavliha, »a nisem prišel prosit in beračit. Slikar sem, in če je njegovi visokosti presvetlemu knezu prav, bi mu mogel kaj naslikati.« In potegne iz žepa sliko, jo razprostre in reče: »Takole slikam; to je moje delo.«

»Počakaj!« pravi častnik. »Daj sliko, da jo nesem knezu in mu jo pokažem. Sam naj odloči, ali poj-deš skozi ta vrata ali ne.«

Ko se vrne, reče Pavlihi, naj gre za njim, ter ga pelje naravnost pred deželnega kneza.

»Ti si slikar?« ga vpraša knez.

»Slikar sem, vaša milost,« pove Pavliha.

»Kaj pa, da si tako suh in sestradan, če si slikar?«

»Žato, premilostivi gospod, ker se ženem za povesmom slave, namesto da bi se ustavil tamkaj, kjer bi moj nos ovohal dehtečo pečen-ko.«

Knezu je Pavliha koj všeč in pré-cej ukaže, naj se pripravi zanj so-ba, njega samega pa povabi za mi-

zo, na kateri se je kadila mesenina in so stali polni trebušasti vrči.

Knez in Pavliha se lotita jedače in pijače, se pomenkujeta in knez pravi Pavlihi:

»Naslikal me boš. Zakaj spodobi se, da ostane moj obraz za moje po-tomce.«

»Kakor ukažete, milostivi go-spod in knez,« reče Pavliha. »Mislim pa, da bi bilo lepše in spodobnejše, ako ne naslikam samo vas, temveč z vami tudi premilostno gospo kne-ginjo in okrog vaju vse dvorne go-spe, vse plemiče in vse častnike, ki žive z vama na vašem dvoru.«

»Prav praviš,« se zamisli knez in še vpraša: »Koliko pa naj ti plačam za tolikšno delo?«

»Sto tolarjev vnaprej, mislim, va-ša milost, da ne bo preveč.«

Ko se tako domenita, pelje knez Pavliho v veliko dvorano z golimi stenami; Pavliha jo prekinprek pre-vesi z zavesami, da bi mu muhe in sonce ne kvarile dela — je dejal — ter se zapre v dvorano. Semkaj so mu prinašali jesti in piti in sem-kaj so hodili knez in kneginja, dvorne gospe, plemiči in častniki in vsakega si je Pavliha dobro ogle-dal, potem pa se je spet zaprl.

Ko preteče mesec dni, pride knez in vpraša: »No, kje so slike?« — »Daleč so,« odvrne Pavliha. »Ali jih smem videti?« vprašuje knez. »Še ne,« mu odgovarja Pavliha.

Teden dni potem pride knez vno-vič in vpraša: »No, kaj je s slika-mi?« — »H koncu gredo,« de Pav-liha. Knez pa se ujezi in reče: »Ta-koj mi jih pokaži!« — »Že, milosti-vi gospod,« pravi Pavliha, »pro-sim le, da preden odgrnem zaveso, pokličete vso plemenito gospodo, naj pridejo in naj vidijo z vami.«

Na knezovo povelje pridejo kne-ginja in dvorne gospe, plemiči in častniki. Pavliha jih sprejme pred

dobro zagrnjeno steno ter jih ogo-
vori takole:

»Milostivi knez in milostna de-
želna gospa! Lepe gospe in bojeviti
gospodje! Za tem zagrinjalom so
vaši ljubki in srčni obrazi taki, ka-

Zdajci skoči na sredo dvorane
dvorni norec, ki je tudi stal in gle-
dal, ter zakliče: »Čeprav me zmer-
jate s prostakom, bom rekel in
trdil, da sem gledal golo belo steno
in nič ko steno.«

kršne sem naslikal po svojih naj-
boljših močeh. Prepričan sem, da
sleherni spozna sebe, kakor hitro
se ugleda. Povem pa vam, da se bo
videl samo oni, ki je res plemenit-
tega rodu; v kogar žilah se pretaka
kri navadnega zemljana, bo videl le
goli zid.« Nato potegne izpred ste-
ne zaveso, rekoč: »Plemenitniki se
vidijo, prostakom to ni dano.«

Vsi navzoči napenjajo oči in
vsakteri trdi, da je spoznal na sliki
sebe in tega in onega; v resnici so
gledali le prazen zid in jim je bilo
kaj neprijetno pri srcu.

Nakar pripomni Pavliha: »Ka-
dar začno govoriti norci, pametni
molče in gredo.«

Brž jo hoče popihati iz knežje pa-
lače, a ustavi ga sam knez ter mu
reče: »Norčavec noroglavi, ki se
potepaš po svetu, da hvališ dobre
in zasmehuješ bedaste, danes si po-
potegnil vso mojo plemenito go-
spodo. Zato ti rečem: Brž izgini iz
moje dežele, zakaj težko, da bi ti
vsi odpustili tako, kakor ti odpu-
ščam sam.«

Pavliha se prikloni, ne reče no-
bene, a dobre volje se hitro odpravi
dalje.

(Dalje prihodnjič.)